

Dagsorden

til

Det norske Arb.partis ekstraordinære landsmøte

i Kristiania 2.—5. november 1923.

---

1. Møtets aapning.
2. Møtets konstituering:
  - a. Godkjendelse av fuldmagtene.
  - b. Vedtagelse av dags- og forretningsorden.
  - c. Valg av møtets funktionærer.
3. Beretning:
  - a. Partiets virksomhet.
  - b. Stortingsgruppens virksomhet.
4. Regnskapsoversigt.
5. Beslutningene paa det utvidede eksekutivkomitémøte:
  - a. Beretning.
  - b. Arbeider- og bonderegjeringsparolen.
  - c. Religionsresolutionen.
  - d. Stillingen til Den røde Internationale.
  - e. Internationalens statutter.
6. De dagsaktuelle krav.
7. Retningslinjer for partiets politik.
8. Omorganiseringen.
9. Kommunalkontoret.
10. Partidiskussionen og de foretatte suspensioner.
11. Valg.
12. Næste landsmøte.

Forslag til forretningsorden.

Til at lede landsmøtets forhandlinger vælges 3 ordstyrere, som vekselvis og efter sig imellem avgjort orden leder landsmøtets forhandlinger. Ønsker den ledende ordstyrer at delta i debatten, skal han overlade ordstyrerpladsen til en anden ordstyrer.

Den ledende ordstyrer bør søke at faa behandlingen av den foreliggende sak avsluttet i hvert enkelt møte og har derfor ret til at stille forslag om debattens avslutning med de indtegnede talere samt tidsbegrænsning for talerne.

Naar det er vedtat at sætte strek med de indtegnede talere, kan ikke andre talere indtegnes end forslagsstilleren, ordføreren for den forslagsstillende afdeling eller et nedsat utvalgs ordfører.

Til at føre forhandlingsprotokollen vælger møtet 4 sekretærer.

Protokollen skal indeholde diskussionsemnerne og de i forbindelse med disse fremsatte forslag og faldende beslutninger.

Der afholdes 2 møter daglig, nemlig formiddagen kl. 9—2, eftermiddagen fra kl. 4—7.

Alle forslag skal fremlægges skriftlig til ordstyreren, undertegnet med forslagsstillers navn.

Efterat det er vedtat at sætte strek med de indtegnede talere, kan intet forslag stilles.

Alle avstemninger med undtagelse av styrevalgene foregaar ved haandsoprækning. Kun naar ordstyreren er i tvil eller naar 10 repræsentanter forlanger det, foregaar avstemningen ved navneoprop. Ved avstemning ved navneoprop indtegnes repræsentantenes stemmegivning i protokollen.

Ved hvert formiddagsmøtes begyndelse oplæser den fungerende sekretær protokollen for den foregaaende dag, og dens godkjendelse sættes under avstemning. Protokollen for møtets sidste dag refereres til godkjendelse i landsstyret.

Forslagsstillere eller indledere har ret til at benytte ubegrænset tid til indledningsforedrag, 10 minutter til første og 5 minutter til anden replik. Ingen av de øvrige repræsentanter har ret til at ha ordet mere end 3 ganger i samme sak og henholdsvis 15, 10 og 5 minutter, medmindre møtet gir sit samtykke.

Repræsentanter som forlanger ordet til forretningsordenen, tilstaaes ikke mere end 1 minuts taletid.

Det utvidede eksekutivmøde.

Beretning.

Internationalens statutter.

I henhold til den beslutning som blev fattet paa landsmøtet og efter opdrag av centralstyret fremsatte den norske delegations flertal paa det utvidede eksekutivmøde følgende forslag til ændringer av Internationalens statutter:

Forslag til ændringer i statuttene for Eksekutivkomiteen og dens virksomhet.

I avsnittet om *Verdenskongressen* utgaar sidste sætning (forbud mot bundne mandater.)

Avsnittet om *Eksekutiven* skal lyde:

Eksekutivkomiteen bestaar av præsidenten, 24 medlemmer og 10 varamænd. Av eksekutivens medlemmer maa mindst 15 stadig være bosittende i Moskva. Hvilke landspartier som bør være repræsenteret i eksekutivkomiteen bestemmes av kongressen; medlemmene vælges derefter av vedkommende parti.

I *Arbeidsfordelingen mellem eksekutivens* medlemmer skal det i anden sætning hete:

Til forberedelse av de enkelte afdelingers arbeide opnævner præsidiets i *forstaaelse med vedkommende parti* for alle de vigtigste lands vedkommende o. s. v.

I Avsnittet om *Utsendinger* skal det hete:

Eksekutiven sender *ved særlige anledninger* repræsentanter o. s. v. — Derefter utgaar næste sætning (om den bredeste fuldmagt) og likeledes sidste sætning i avsnittet (om de maanedlige indberetninger.)

Avsnittet om *Afdelingenes kongresser* skal lyde:

Før K. I.s verdenskongresser avholdes der i hvert landsparti landsmøde til behandling av verdenskongressens dagsorden og valg av delegerte. Efter verdenskongressen holder partiene landsstyremøter som i tilfælde ogsaa avgjør om et nyt landsmøde er nødvendig.

Avsnittet om *Demissioner* skal lyde:

De ledende stillinger i et kommunistisk parti tilhører ikke stil- lingens indehaver, men partiet. Valgte medlemmer av centrale in- stitutioner i et parti kan derfor bare nedlægge sit mandat med parti- styrets samtykke og under landsmøtets sanktion.

Præmisser.

1. Sterke nationale partier med myndig ledelse og en sterk og myndig international organisation er i like grad forutsætningene for et handledygtig kommunistisk verdensparti. Kompetansestridigheter mellom den nationale partiledelse og den internasjonale ledelse svekker begge autoritet og virker nedbrytende paa de enkelte partier hvorav Internationalen bestaar. De sidste aars erfaringer har klart vist nødvendigheten av at optrække grænsene mellom Internationalen og de nationale partiers virksomraade og gi dem avgjørende myndighet hver paa sit felt.
2. Enhver beslutning som aabenbar er lokal i sin art og sin anvendelse henhører utelukkende under det lokale partis myndighetsomraade. Enhver beslutning av internasjonale rækkevidde fattes av Int. med bindende virkning for de lokale partier. Indenfor de grænser som den internasjonale parole trækker op skal de nationale partier selv avgjøre den lokale anvendelsesmaate. Foreligger der uenighet om en international paroles int. betydning avgjøres spørsmålet av Internationalen. Tvist om lokale spørsmål avgjøres av det nationale parti selv. Træffer den internasjonale ledelse avgjørelsen i en tvist mellom stridende retninger i et nationalt parti skal alle opfatninger høres før en avgjørelse træffes.
3. De sidste aars erfaringer har vist at de kommunistiske organisationer staar i fare for at indsnevres til smaa sektpartier. Efter at skillet mellom kommunister og socialdemokrater er trukket klart op i alle land er det nu blit partienes viktigste opgave at trække de størst mulige arbeidermasser ind i organisationene. Dette arbeide kan bare utføres fra det intimeste kjendskap til forholdene i hvert enkelt land og derved at partiene indretter sin handlemaate i detaljer og med hensyn til de smaa lokale spørsmål i overensstemmelse med de skiftende forhold i hvert enkelt land. Det er derfor nødvendig at de nationale partier sikres den størst mulige bevægelsesfrihet som er forenlig med en sterk, international ledelse.
4. Grænsen mellom Internationalen og de nationale partiers myndighetsomraade vil altid være mer eller mindre usikre og kan ikke i enkelthetene trækkes op ved hjælp av et skema. Den rette løsning kan bare naaes ved en tilfredsstillende organisationsmæssig praksis som er baaret av gjensidig god vilje, respekt og tillid. E. K. bør under de nuværende forhold ha for øie at det er av grundlæggende betydning for hele bevægelsens fremtid, at de nationale partiers selvstændighet bevares.
5. Hverken Den kommunistiske Internationale eller de enkelte landspartier er noget maal i og for sig. De er bare mer eller mindre hensigtsmæssige midler til at naa maalet: arbeiderklassens frigjørelse. Denne frigjørelse maa være arbeiderklassens eget verk, og det gjælder derfor nu at faa organisert arbeiderklassen paa

bredest mulig basis og med størst mulig demokrati indenfor sin egen organisation.

6. Forudsætningene for gennemførelsen av den sociale revolution er at det kommunistiske parti opnaar en avgjørende indflydelse over det arbeidende folks tænkemaate og handlinger. Denne indflydelse maa være slik grundfæstet at den ikke alene viser sig i rolige tider, men fortsætter uavbrutt under de største prøvelser. Dette resultat kan bare opnaaes derved at det kommunistiske parti tilkjemper sig det aandelige førerskap og et aandelig herredømme over arbeiderklassen, men det kan ikke opnaaes ved en mekanisk virkende magtorganisation, om den end er aldrig saa sterk.

Den norske delegations protokol paa det utvidede eksekutivmøte juni 1923.

Konstituerende delegationsmøte avholdtes lørdag 9. juni kl. 10 1/2 paa hotel Lux værelse 17.

Tilstede: Martin Tranmæl, Olaf Scheflo, Erling Falk, Olav T Vegheim, Peder Furubotn og Rolf Hofmo.

Besluttedes at Furubotn deltar i delegationens møter med fulde rettigheter. Videre at Vegheim har tale og forslagsret, uten stemmeret.

Til formand valgtes Erling Falk med 3 stemmer, mens 2 stemmer avgaves for Tranmæl.

Til sekretær valgtes enstemmig Rolf Hofmo, efterat Furubotn som var foreslaat bestemt hadde frasagt sig hvervet.

Til at møte paa den kooperative konferanse valgtes enstemmig Rolf Hofmo.

Rolf Hofmo.

Delegationsmøte avholdtes fredag 15. juni 1923 kl. 10 1/2 paa hotel Bolsjoi-Paris.

Protokollen referertes og godkjendtes.

Angaaende de opdrag fra centralstyret som delegationen hadde faat til ordning, meddelte Scheflo, som hadde faat i opdrag at konferere angaaende fiskeriavtalen m. m., at han hadde sat sig i forbindelse med Litvinov, men at han skulde faa en konferanse med ham siden.

Tranmæl meddelte at han hadde sat sig i forbindelse med Wallenius og Heimo angaaende reisning av en bauta paa Augusta Aasens grav — og at de vilde forberede saken.

Diskutertes den politiske situation og i forbindelse hermed stillingen til arbeider- og bonderegjeringsparolen. I debatten deltok Vegheim, Falk, Scheflo og Tranmæl.

I anledning av en uttalelse av Falk i plenumsmøte tirsdag 12. juni om at arbeider- og bonderegjeringsparolen kunde tænkes at vække strid i Norge, forespurte Scheflo om ikke hele delegationen folte sig forpligtet ved den enstemmige beslutning paa landsmøtet om at Det norske Arbeiderparti vilde bøie sig for alle beslutninger fra Internationalen.

Furubotn og Scheflo besvarte spørsmålet med følgende uttalelse:
 «Efter den loyalitetserklæring som blev fattet paa landsmøtet anser delegationen at alle beslutninger og paroler fra Internationalen er bindende for Det norske Arbeiderparti.»

Falk, Tranmæl og Hofmo vil i anledning av Scheflos forespørsel bemerke at partiet til enhver tid maa ta stilling til de foreliggende saker. Det vil være ganske uholdbart paa det nuværende tidspunkt at avgi nogen forhaandsuttalelse.

Falk forespurte, hvordan stiller den norske delegations medlemmer sig til den foreslaatte eksklusion av foreningen «Mot Dag»s medlemmer.

Furubotn foreslog at saken utsættes til imorgen da han vilde undersøke den.

For Furubotns forslag stemte han og Scheflo. Mot stemte Tranmæl, Falk og Hofmo.

Tranmæl foreslog, at under henvisning til landsmøtets beslutninger stemmer delegationen mot den tyske delegations forslag om utelukkelse av «Mot Dag».

Furubotn henviste til sit utsættelsesforslag og uttalte at han paa det nuværende tidspunkt ikke vilde uttale sig i saken. Scheflo sluttet sig til Furubotns uttalelse. Tranmæl, Falk og Hofmo stemte for Tranmæls forslag.

Rolf Hofmo.

P. Furubotn. E. Falk. Martin Tranmæl. Olav Scheflo.

Delegationsmøte paa Kreml onsdag 20. juni.

Tilstede: Tranmæl, Scheflo, Falk, Furubotn og Hofmo. Møtet var sammenkaldt i anledning følgende spørsmål fra subkommissionen:

1. Subkommissionen anmoder om et skriftlig svar fra den norske delegation om den er beredt til at gjennomføre agitationen for E. K.s beslutning i anledning av arbeider- og bonderegjeringsparolen eller om denne beslutning vil bli fremstillet som flytende ut av opportunistisk politik eller tillate enkelte partifæller at gi en slik fremstilling.

2. Med hensyn til anklagerne mot stortingsgruppen for opportunisme anmoder subkommissionen om skriftlig at erklære om de er enig i forslaget om at tilbakekalde hele stortingsgruppen eller enkelte av dens medlemmer.

I sidste fald anmodes delegationen om at navngi de enkelte representanter.»

I besvarelse av subkommissionens forespørsel uttaler Tranmæl, Falk og Hofmo:

1. Den norske delegations flertal er av den opfatning at parolen om arbeider- og bonderegjering for tiden ikke er aktuell i Norge og maa paa det bestemtteste fraraade at en slik parole nu blir gjort gjældende for vort partis vedkommende. Den vil i tilfælde nødvendigvis styrke de opportunistiske tendenser i partiet. Delega-

tionen er helt overbevist om at parolen vil vise sig at staa i nøie samklang med de opportunistiske strømninger inden partiet og det kan selvfølgelig ikke hindres at dette blir offentlig fremholdt.

Den internationale paroles hensigt er efter vor mening ikke opportunistisk hvad vi ogsaa vil fremholde.

2. Det maa være magtpaaliggende at forebygge situationer som gjør det nødvendig at tilbakekalde en stortingsfraksjon. En slik tilbakekaldelse vil altid være forbundet med store rivninger. Vi er dog enig i at partiet bør ha anledning til at tilbakekalde sine parlamentariske tillidsmænd.

At opgi eller angi enkelte personer i stortingsgruppen vil delegationens flertal ikke indlate sig paa. Det maa i tilfælde være partiets centralstyre som tar affære og ikke en delegation til en konferanse eller en kongres, som uten mandat tar stilling til et slikt spørsmål.

Scheflo og Furubotns svar:

1. Mindretallet er opmerksom paa at ogsaa denne parole indebærer visse farer, særlig paa grund av partiets mangelfulde kommunistiske opbygning.

2. Dersom et flertal i partiet motsætter sig parolen av frygt for de opportunistiske parlamentariske tendenser, bør de partiføller som partiet betrakter som opportunistiske, trækkes ut av stortinget.

Rolf Hofmo.

Delegationsmøte avholdtes fredag 22. juni kl. 1 paa Kreml.

Tilstede: Tranmæl Falk, Furubotn, Scheflo og Hofmo.

Møtet var sammenkaldt for at ta stilling til kommissionens utkast til resolution i det norske spørsmål.

Scheflo og Furubotn erklærte at de vilde stemme for kommissionens forslag, samt resolutionerne i arbeider- og bonderegjerings-spørsmålet og stillingen til religionen.

Tranmæl, Falk og Hofmo refererte følgende forslag som de vilde lægge for plenum:

I besvarelsen av resolutionen i det norske spørsmål ønsker den norske delegation, Tranmæl, Hofmo og Falk, at fremholde:

1. Det norske parti forbeholder sig retten til at fremlægge sine forslag til ændring i Internationalens statutter for den 5. verdenskongres. Flertallet i den norske delegation medgir at eksekutivkomiteen har gjort visse praktiske indrømmelser med hensyn til forholdet mellem Internationalen og det norske parti. Delegationen er av den opfatning at disse indrømmelser principielt bør indgaa i Internationalens statutter.

2. Flertallet i den norske delegation er ikke enig i de principer, hvorpaa kommissionens forslag hviler og motsætter sig desuten endel av de praktiske foranstaltninger som foreslaaes. Delegationen agter derfor at stemme mot resolutionen. Vi henviser til de forslag som er fremlagt av det norske parti og til den forutgaaende debat og anser det unødvendig at diskutere de forskjellige spørsmål i detalj.

3. Spørsmålet arbeider- og bonderegjering maa sees i sammenheng med de forslag som er fremlagt av den norske kommission. Flertallet av den norske delegation er delvis uenig i resolutionens premisser og er desuten av den mening at parolen ikke burde bringes i anvendelse av alle kommunistiske partier og vil derfor stemme mot resolutionen. Delegationen har selvsagt intet at indvende mot at parolen tages op til diskussion i Det norske parti, mens det overlates til partiets landsmøte at træffe den endelige avgjørelse av spørsmålet.

4. Den norske delegation ønsker at erklære, at den ikke utelukkende og særlig har kritisert stortingsgruppen paa grund av dens opportunistiske tendenser. Opportunistiske tendenser findes ikke bare i stortingsgruppen men overalt i partiet.

5. Bortset fra parolen om arbeider- og bonderegjering kan flertallet av den norske delegation i det væsentligste godta de forslag som er fremlagt av kommissionens mindretal, Høglund.

6. Da delegationen maa forlate møtet før resolutionen om religionsspørsmålet optages i plenum ønsker delegationens flertal at meddele, at det ikke kan stemme for den resolution som er fremlagt.

Rolf Hofmo.

Avsluttende delegationsmøte fredag 13. juli paa partikontoret.

Tilstede: Falk, Scheflo, Tranmæl, Furubotn og Hofmo.

Til behandling forelaa delegationens beretning fra eksekutivmøtet og mindretallets indberetning som centralstyret hadde oversendt til delegationen for at den i fællesskap kunde samarbeide dem til en fællesberetning fra den samlede delegation. Om nødvendig kan flertallet og mindretallet saa knytte sine bemerkninger til den fælles beretning og i tilfælde konkludere med forslag til uttalelse.

Efter endel debat uttalte Scheflo og Furubotn at de ikke kunde realitetsbehandle beretningen paa den korte tid.

Scheflo paapekte endel ting som han mente burde ændres og Falk uttalte at han vilde ta hensyn hertil.

Angaaende Scheflos uttalelser om den norske partistrids virkninger paa de italienske partiforhold, erklærte Scheflo paa forespørsel av Falk at han hadde begrundet sit standpunkt paa grundlag av den italienske resolution og Rakoscis tale.

Efter denne meningsutveksling fandt delegationen at den ikke kunde fremlægge nogen fællesberetning.

Ved voteringen stemte Tranmæl, Falk og Hofmo for beretningen, mens Scheflo og Furubotn opretholdt sin indberetning.

Oplæst og godkjendt.

Rolf Hofmo,
sekretær.

Delegationens beretning fra det utvidede eksekutivmøte i Moskva 10.—21. juni.

Delegationen vil i den efterfølgende beretning indskrænke sig til at gi et kort udrag av behandlingen av det norske spørsmåal. De øvrige forhandlinger fra eksekutivkomitémøtet og de adskillige resolutioner som blev vedtat berøres kun forsaavidt som de tangerer forholdene her hjemme eller øvet indflydelse paa beslutningene i det norske spørsmåal. Delegationen henviser forøvrig til de referater som er offentliggjort i partipressen.

Debatten aapnedes av *Sinovjev* som paa præsidiets vegne leverte en længere beretning. Han uttalte, at Det norske Arbeiderparti var et stort proletarisk masseparti av udmerket kvalitet, men han leverte derefter et meget skarpt angrep paa partiets flertal og gav retning til den debat som senere fandt sted og som i temmelig væsentlig grad dreiet sig om norske partiforhold. Han uttalte bl. a.: Paa sidste landsmøte i Kristiania blev der vedtat en helt igjennem holdningsløs resolution som var sterkt præget av føderalistiske og halvreformistiske indrømmelser og halvsyndikalistiske ideer. — — Forholdet til det norske parti er gradvis blit utaaelig. Partiet taaler elementer som sikkert ikke længe vil forbli sammen med arbeiderklassen. Jeg sigter til den berømte gruppe «Mot Dag». I denne gruppe er der selvfølgelig folk som bekjender sig til os av overbevisning, men der er ogsaa elementer som utvilsomt er med av andre aarsaker. Dere har selv læst professor Bulls artikler som er offentliggjort i vor bulletin. Enhver av dere vil si: «Dette er alt andet end kommunisme og Marxisme.»

Denne diskussion om den almindelige tilstand inden det norske parti forløp ved siden av og uavhengig av diskussionen om de forskjellige resolutioner som er av betydning for Norge, som arbeider- og bonderegjeringsparolen og religionsspørsmålet. Saklig knyttedes denne diskussion sammen med de organisationsmæssige indvendinger som det norske parti hadde at gjøre og de forslag til forandring i Internationalens statutter som den norske delegation fremla. Vi gir nedenfor et kort resumé av denne diskussions forløp uavhengig av den øvrige debat og gir derefter en fremstilling av diskussionen i arbeider- og bonderegjerings- og religionsspørsmåalene.

Hoglund imøtegit temmelig skarpt *Sinovjevs* tale og sa bl. a.: «Kamerat *Sinovjev* har git et usandt og karrikert billede av partisituationen i Norge og Sverige uten nogetsomhelst saklig grundlag.» Det blev forlangt av ham at han nærmere skulde begrunde denne

sin opfatning, og han leverte da i et senere foredrag en detaljert og indgaaende kritik av eksekutivkomiteens handlemaate i Norge.

Falk uttalte paa delegationens vegne at saavel *Sinovjev* som *Bucharin* hadde fremsat grove angrep mot en række norske partifæller. Tildels uten at fremlægge nogetsomhelst bevis og tildels paa grundlag av løsrevne citater av enkelte artikler — som i enkelte tilfælder endog er grepet ut av luften. Slike angrep svækker Internationalens autoritet og forbitrer den indre partistrid i Norge unødigt. Saa alvorlige anklager maa enten bevises og bør da konsekvent lede til at de skyldige fjernes fra partiet eller ogsaa bør beskyldningene trækkes tilbake.

Saavel *Høglund* som *Falk* uttalte misfornøielse med at ungdomsinternationalen viste en tilbøielighet til at anvende ungdomsforbundene i Norge og Sverige til kamp mot partiene.

I den efterfølgende debat skjærpedes angrepene paa det norske parti. De skarpeste angrep levertes av *Sinovjev*, men ogsaa *Bucharin* og *Radek* og adskillige andre talere anvendte meget sterke uttryk. *Sinovjev* bemerket bl. a.: «*Høglund* beklager sig over at vi ikke har været nøytrale. Jeg sier det like frem: Vi kan ikke være nøytrale i en kamp mellem marxister og reformister, langt mindre i en kamp mellem kommunister og antisemiter.» *Sinovjevs* angrep koncentrerte sig om foreningen og tidsskriftet «*Mot Dag*» og han valgte artiklen «*Radek og andre*», som eksempel paa hvad der skrives i «*Mot Dag*» og skildret *Haakon Meyer* som en type paa den slags folk som er medlemmer av foreningen. Der blev citert længere utdrag av artiklen som vakte megen forargelse. *Sinovjev* uttalte bl. a.: *Tranmæl* kjender vi som en mand som har lenket sin skjæbne til arbeiderklassen. Han maa ikke taale slike ting. — — — Skal vi være loyale mot slike subjekter? Er antisemitisme virkelig en «privatsak» likeoverfor partiet? — — — *Falk* beklager sig over *Bucharins* uttalelser om fascistiske i «*Mot Dag*». Kamerat *Bucharin* som var i Norge og saa disse mennesker lys levende har intuitivt forstaat at det her dreiet sig om fascistiske elementer. Jeg er helt solidarisk med kamerat *Bucharin*. Vil man forbauses om forfatteren av denne artikkel jeg har citert blir fascist? Han er allerede fascist.»

Bucharin uttalte i besvarelse av kritikken over ungdomsinternationalens holdning bl. a.: «Hvad det norske ungdomsforbunds holdning til partiet angaar er den internationale diciplin ikke bindende for dette eller for nogen partiforening eller noget partimedlem naar spørsmålet gjælder Internationalen.»

Med hensyn til forholdet mellem den faglige landsorganisation og *Profintern* uttalte *Sinovjev* bl. a.: «Naar de revolutionære fagforeningsfolk søker forbindelse med Moskva kan man ikke vente av hensyn til den tilbakeliggende del av fagorganisationen. Organisationens enhet maa dog bevares. Netop fordi der i Norge foregaar store faglige kampe maa man slutte sig til *Profintern*.»

Opfatningene med hensyn til det organisationsmessige forhold mellem Internationalen og det norske parti og med hensyn til det

norske endringsforslag til Internationalens statuter kan i korthet sammenfattes som følger:

Sinovjev, Radek, Bucharin: Den revolutionære bevægelses fremgang fordrer et enhetlig kommunistisk verdensparti opbygget efter sterke centralistiske principper. Enhver manglende evne eller vilje fra et partis side til at underkaste sig den aller strammeste disciplin er et svakhetstegn som maa overvindes. Principielt kan Internationalen ikke gjøre nogensomhelst indrømmelser i denne henseende. De norske forslag er unarxistiske og strider mot de grundlæggende principper for en sterk revolutionær verdensbevægelse, og er helt forkastelige. I betragtning av de vanskeligheter som vi har hat med det norske parti kan Internationalen imidlertid gjøre endel foreløbige indrømmelser. Men forutsætningen maa være at denne overgangstilstand snarest mulig bringes til ende.

Scheflo: «Hvis det skulde være noget at bebreide Internationalen i dens optræden overfor det norske parti, saa maatte det være at Internationalen i de første aar har interessert sig altfor litet for partiets indre anliggender og har grepet for litet ind.»

Tranmæl, Høghund, Falk: Internationalens styrke beror ikke først og fremst paa en sterk centralisation, men derpaa at de enkelte partier, hvorav Internationalen er bygget op, er sterke og handledygtige. Internationalens stadige indgrep i smaa lokale partianliggender svækker partienes initiativ, skaper indre strid, bevirker partiavskallinger og partisprængninger, fremmer tilbøiligheten til dogmatik og bekjendelsestroskap og lammer partienes revolutionære handlekraft. Principielt er denne stadige indblanding uriktig. Praktisk har den virket dobbelt uheldig fordi Internationalens organisation endnu ikke er tilstrækkelig opbygget saa at den er istand til at tilegne sig en brukbar oversigt over de spørsmåal som skal avgjøres.

Tranmæl leverte en oversigt over det norske partis historie og fremholdt at partiets spesielle forutsætninger maa tas med i betragtning naar man skal bedømme det og avgjøre dets politik. Han henledet oppmerksomheten paa at der er en stor forskjell paa et masseparti som behersker flertallet av et lands arbeidere og partier som det danske, det belgiske, det hollandske, og mange andre, som hver har nogen hundrede medlemmer og er uten synderlig indflydelse over sit lands arbeiderklasse.

Den sjette møtedag fremla den tyske delegation to resolutionsforslag som blev tiltraadt av et meget stort antal andre delegationer. Resolutionene lyder som følger:

I spørsmålet «Mot Dag»: Den utvidede eksekutivkomité anser gruppen «Mot Dag»s tendens for at være antikommunistisk og absolut uforenlig med medlemsskap i Internationalen.

Det norske partis forhold til Internationalen. Den utvidede eksekutivkomité anser det norske partistyres holdning med hensyn til forholdet til Internationalen for uriktig og skadelig. Standpunktet viser objektivt en tendens til løsrivelse fra Vesteuropas proletariske

verdensbevægelse likesaa vel som fra hele den proletariske verdensbevægelse.

Falk uttalte paa den norske delegations vegne bl. a.: «De resolutioner som er fremlagt vidner om uansvarlighed. — — — Det kjendskap som forsamlingen har til det norske parti og til gruppen «Mot Dag» sætter den ikke istand til at opgjøre sig nogen begrundet og ansvarlig mening om de forslag som er fremlagt. Jeg er iøvrig av den opfatning at eksekutivkomiteen i det hele har optraadt ansvarsløst i forholdet til det norske parti.»

Falks optræden vakte en storm av forargelse. Radek uttalte imidlertid at han ansaa uttalelsen for provokatorisk og et bevist forsøk paa at fremtvinge en eksklusion. Han anmodet derfor eksekutivkomiteen om at oversende forslagene til kommissionen til behandling. Dette blev vedtat.

Paa et noget senere tidspunkt i debatten fremla *Scheflo* en erklæring i anledning av at Strøm hadde hentydet til faren for en splittelse av det norske parti. Han sier, at hans fraktion under ingen omstændighet vil splitte partiet, at den vil bli staaende i partiet selv om den taper paa næste landsmøte og at han haaber at flertalsfraktionen vilde avgi en lignende erklæring.

Bucharin uttalte i sine slutbemerkninger, at han var villig til at erkjende at Internationalen hadde begaaet visse feil i det norske spørsmåal, men han hævdede dog at den i det store og hele hadde handlet klokt og riktig, mens det norske parti hadde begaaet feil av den aller alvorligste art. Ikke destomindre ønsker eksekutiven nu snarest mulig en forsoning mellem det norske parti og Internationalen.

Paa sidste plenum før den norske delegations avreise fremlas forslagene fra det norske parti, fra den svenske delegation og den skandinaviske kommissions resolutionsforslag. Med hensyn til disse forslag henvises til de ordrette referater i partipressen.

I den efterfølgende diskussion uttalte *Falk* paa den norske delegations flertals vegne bl. a., at de opfatninger den norske og den svenske delegations flertal hævdede, burde trænge ind i den 3. Internationales ledelse, og at det var den norske delegations hensigt at gjenopta sine forslag og at gjenopta sin opposition paa næste verdenskongres. Han erklærte at uagtet de norske og de svenske repræsentanter stod alene paa eksekutivmøtet, saa hadde de dog meningsfæller i alle land. I besvarelse av *Scheflos* tidligere erklæring angaaende muligheten av en partisplittelse uttalte han: «Faren for et brudd springer ikke ut av vor fraktions holdning. Vi er viss paa at om et brudd skal indtræffe eller true avhænger langt mere av den politik som eksekutivkomiteen vil komme til at følge i det norske spørsmåal og av de fremgangslinjer som oppositionen i Norge vil slaa ind paa end av flertallets holdning.»

Disse uttalelser frembragte en ny storm av forargelse og foranlediget protestresolutioner fra de fleste av de tilstedeværende delegationer. *Ewert*, Tyskland, fremla en resolution undertegnet av et stort antal delegationer, hvori han paa det bestemteste protesterte

mot Falks uttalelser og med harme tilbakeviste den paastand at det norske partiflertal hadde meningsfæller i andre partier.

Kommissionens resolutionsforslag vedtokes derefter mot 5 stemmer: Tranmæl, Hofmo, Falk, (Norge), Høglund og Strøm (Sverige).

I løpet av de dager da debatten i plenum foregik, holdtes der en række møter i den skandinaviske kommission, som var nedsat for at behandle det norske og svenske spørsmål. Kommissionen bestod av Smeral (dirigent), Sinovjev, Radek, Bucharin, 8 eller 9 medlemmer fra de forskjellige delegationer og den svenske og den norske delegation.

Forhandlingene i kommissionen forløp i alt væsentlig ganske som i plenum. Der blev imidlertid forelagt den norske delegation følgende spørsmål til skriftlig besvarelse:

1. Subkommissionen anmoder om et skriftlig svar fra den norske delegation om den er beredt til at gjennomføre agitationen for E. K.s beslutning i anledning av arbeider- og bonderegjeringsparolen, eller om denne beslutning vil bli fremstillet som flytende ut av opportunistisk politik eller tillate enkelte partifæller at gi en slik fremstilling.
2. Med hensyn til anklagene mot stortingsgruppen for opportunisme anmoder subkommissionen om skriftlig at erklære om de er enig i forslaget om at tilbakekalde hele stortingsgruppen eller enkelte av dens medlemmer.

I sidste fald anmodes delegationen om at navngi de enkelte representanter.

Delegationens flertal Tranmæl, Hofmo og Falk avgav følgende svar:

1. Den norske delegations flertal er av den opfatning at parolen om arbeider- og bonderegjering fortiden ikke er aktuell i Norge og maa paa det bestemteste fraraade at en slik parole nu blir gjort gjældende for vort partis vedkommende. Den vil i tilfælde nødvendigvis styrke de opportunistiske strømninger inden partiet og det kan selvfølgelig ikke hindres at dette blir offentlig fremholdt.

Den kommunistiske Internationales paroles hensigt er efter vor mening ikke opportunistisk hvad vi ogsaa vil fremholde.

2. Det maa være magtpaaliggende at forebygge situationer som gjør det nødvendig at tilbakekalde en stortingsfraktion. En slik tilbakekaldelse vil altid være forbundet med store rivninger. Vi er dog enig i at partiet bør ha anledning til at tilbakekalde sine parlamentariske tillidsmænd.

At opgi eller angi enkelte personer i stortingsgruppen vil delegationens flertal ikke indlate sig paa. Det maa i tilfælde være partiets centralstyre som tar affære og ikke en delegation til en konference eller en kongres, som uten mandat tar stilling til et slikt spørsmål.

Delegationens mindretal Scheflo og Furubotn avgav følgende svar:

1. Mindretallet er opmerksom paa at ogsaa denne parole indebærer visse farer, særlig paa grund av partiets mangelfulde kommunistiske opbygning.

2. Dersom et flertal i partiet motsætter sig parolen av frygt for de opportunistiske parlamentariske tendenser, bør de partifæller som partiet betrakter som opportunistiske, trækkes ut av stortinget.

Forslagene blev formulert av Sinovjev og Bucharin som uttalte at aarsaken til at forslaget om at trække stortingsgruppen tilbake blev fremsat var at man følte sig forvisset om at den kritik som var rettet mot stortingsgruppen ikke hadde sin aarsak i revolutionær tankegang, men skyldtes enten reformistiske eller syndikalistiske tilbøieligheter. Det var av interesse for kommissionen at bringe paa det rene om hvorvidt den hadde med reformister eller syndikalister at gjøre, og da man kunde gaa ut fra at syndikalister vilde uttale sig for mandatnedleggelse, mens reformister vilde motsætte sig den vil det svar som blev git løse spørsmålet.

Med hensyn til «*Mot Dag*» blev der fattet en beslutning som paalægger centralstyret at træffe foranstaltninger for at hindre at «*Mot Dag*» utvikler sig til en fraktionel førerklikorganisation. Det fremgaar ikke av resolutionen hvilke praktiske foranstaltninger eksekutivkomiteen ønsker at centralstyret skal træffe.

Religionsspørsmålet.

Debatten om de svenske partiforhold dreiet sig væsentlig om en artikkel som Høglund hadde skrevet om kommunisternes forhold til religionen. Høglund gav saavel i denne artikkel som i debatten paa eksekutivmøtet uttrykk for den opfatning, at religionen burde betraktes som en privatsak saavel i forhold til staten som i forhold til det kommunistiske parti, mens de kommunistiske partier paa den anden side selvfølgelig maa motarbeide enhver religiøs bevægelse eller institution som staar i allianse med den borgerlige stat eller som stiller sig hindrende i veien for partiets vekst eller løsningen av dets oppgaver.

Tranmæl, Hofmo og Falk sluttet sig til Høglunds opfatning.

Sinovjev, Bucharin, Radek hævdede derimot at religionen ikke paa nogen maate kan ansees for at være en privatsak i forholdet til det kommunistiske parti. Ateisme er en nødvendig bestanddel av den kommunistiske verdensopfatning, det er enhver bevist, førende kommunisters plikt at motarbeide religionen og vinde utbredelse for en ateistisk anskuelse. I Rusland har man ekskludert velfortjente partifæller som endog har kjempet i aarevis ved fronten i den røde arme fordi de har latt sig vie i kirken. Saalangt bør de øvrige kommunistiske partier ikke gaa, og det vil i de fleste land ikke være klokt paa det nuværende tidspunkt, at igangssette en hensynsløs partimæssig antireligiøs propaganda. Men det hindrer dog ikke at de førende kommunister maa føre antireligiøs agitation som en plikt, og at artikler, som den Høglund har skrevet, er utaaelige.

Sinovjev, Radek og Bucharin fik enstemmig støtte av møtets deltagere, med undtagelse av den svenske delegation, og den norske delegations flertal.

Arbeider- og bonderegjering.

Debatten om arbeider- og bonderegjeringsspørsmålet indlededes av *Sinovjev*. Han uttalte bl. a.: Arbeider- og bonderegjeringsparolen er en fortsættelse av enhetsfrontsparolen og arbeiderregjeringsparolen. Den har til hensigt at samle smaabønderne, landarbeiderne og de byarbeidere staar utenfor det kommunistiske parti om partiet, eller idetmindste at fremkalde et ønske om samarbeide. Dette samarbeide bør lede til regjeringsdannelse. Og regjeringsmagten skal anvendes til at skaffe arbeiderne og bønderne praktiske fordele og lettelser, men først og fremst til at bane veien for proletariatets diktatur ved at avvæbne borgerklassen, bevæbne arbeiderne, ved at svække den borgerlige stat og styrke arbeidernes organisationer. Samarbeidet med smaabønderne skal ikke lede til at disse indtrær i det kommunistiske parti, da dette vil medføre at partiet taper sin revolutionære karakter. Arbeider- og bonderegjeringen skal forberede proletariatets diktatur, og dette skal utøves av det kommunistiske parti.

Den norske delegations flertal uttalte, at parolen vilde styrke de opportunistiske elementer indenfor partiet og derfor vække strid indenfor de kommunistiske partier selv, og skade dem, mens andre partier vilde gavnes. Delegationen var betænkelig med hensyn til parolen i sin almindelighet, men ihvertfald var den viss paa at virkningene vilde være uheldige i Norge, hvor forøvrig det kommunistiske parti ogsaa var saa sterkt, at veien betænkelig kunde aapnes for den vanlige ministersocialisme. Om parolen ledet til maalet, regjeringsdannelse, vilde virkningene i Norge nødvendigvis bli rent reformistiske. Det vilde vilde vise sig ganske umulig at faa bønderne med paa avvæbning av borgerskapet, bevæbning av arbeiderne, og forberedelse av proletariatets diktatur. Resultatet vilde ikke bli at bønderne i en slik regjeringsdannelse gik med paa kommunistenes revolutionære politik, men derimot at kommunistene fulgte bønderne i deres reformpolitikk.

I debatten uttalte *Sinovjev* bl. a.: at han vistnok erkjendte at der var visse farer forbundet med parolens anvendelse, men frykten skrev sig dog væsentlig fra at man ikke hadde frigjort sig for den tankegang som var nedarvet fra den anden Internationale. Han ansaa parolen for at være en særlig revolutionær parole, velegnet som kampmiddel mot al reformistisk tankegang. Han fandt den norske delegations frygt meget overdreven, og ansaa den væsentlig som et skalkeskjul, bak hvilken delegationen dækket reformistiske og halv-syndikalistiske tilbøieligheter.

Høglund aksepterte parolen for Sveriges vedkommende, men gav sin tilslutning til den norske delegation, hvad angik dens betænkeligheter med hensyn til parolens anvendelse i Norge.

Alle andre talere gav sin uforbeholdne tilslutning til *Sinovjev*.

Motstanden mot arbeider- og bonderegjeringsparolen fra den norske delegations side hadde tilfølge at Internationalen for Norges vedkommende besluttet at parolen indtil det neste norske landsmøte skulde betragtes, ikke som en utadvendt agitationsparole, men som

et diskussionstema indenfor partiet. Denne indrømmelse gjælder dog kun indtil landsmøtet er avholdt, idet beslutning her skal fattes om paa hvilken maate parolen skal anvendes i Norge.

Med hensyn til beslutningene i religionsspørsmålet og arbeider- og bonderegjeringsspørsmålet henvises til de ordrette referater i «Arbeiderbladet».

Hvad angaar omorganiseringen av Det norske Arbeiderparti, uttalte Internationalen sig principielt for den geografiske opbygning, men stillet samtidig partiet helt frit med hensyn til den overgangsform som man nu maatte vælge.

Den norske delegation konstituerte sig umiddelbart efter ankomsten til Moskva. Falk valgtes til delegationens formand med 3 stemmer. Scheflo og Furubotn stemte paa Tranmæl. Hofmo valgtes enstemmig til sekretær, efterat Furubotn hadde frabedt sig valg. Med hensyn til forhandlingene i delegationen henvises til den protokol, som er overlevert centralstyret av delegationens sekretær.

Scheflo og Furubotn's indberetning fra eksekutivmøtet.

Det norske Arbeiderpartis delegation paa det utvidede eksekutivmøte i Moskva den 10. juni og følgende dage bestod av tre repræsentanter for flertallet: Tranmæl, Erling Falk og Rolf Hofmo, og to repræsentanter for mindretallet: Furubotn (fra Ungdomsforbundet) og Scheflo. I et konstituerende møte blev Falk valgt til delegationens formand med tre stemmer, idet Scheflo og Furubotn stemte paa Tranmæl. Hofmo blev enstemmig valgt til sekretær, efter at Furubotn hadde frabedt sig.

Idet vi henviser til de beslutninger som er offentliggjort fra det utvidede eksekutivmøte og referatene fra debatten, skal vi indsrænke os til at uttale:

En væsentlig del av eksekutivkomiteens møtetid blev optat med behandlingen av *det norske spørsmåal*. Dette skyldes naturligvis den omstændighet at partistriden i Norge har hat stor betydning ogsaa for partiene i andre land. I Frankrike har Frossard-gruppen, som har brutt ut av Internationalen, søkt at utnytte centralstyrets beslutning av 21. december, Kristianiaforslaget og hele den agitation som førtes for det norske centralstyres flertals holdning. Indenfor den italienske arbeiderbevægelse har den norske partistrid anrettet en aldeles paaaviselig skade. Som bekjendt vedtok ifjor det italienske socialistparti (Serattipartiet) en uttalelse om at det ønsket at gaa ind i det kommunistiske parti og dermed bli gjenoptat i Internationalen. Den 4. verdenskongres stillet sig imøtekommande overfor dette ønske og paala det italienske kommunistparti at aapne sine rækker for socialistpartiet. Efter verdenskongressen begyndte imidlertid høre fløi i socialistpartiet et felttog mot samlingsforslaget, og det er paa det utvidede eksekutivmøte oplyst som en beklagelig kjendsgjerning, at deres sterkeste argument i denne kampagne var

henvisningen til det norske centralstyres beslutning av 21. december 1922. Paa socialistpartiets landsmøte i vaar blev forslaget om samling ved kommunistene forkastet med knapt flertal. Det var naturligvis flere aarsaker som gjorde sig gjældende her, men det er desværre hævet over tvil at den norske partistrid var en av de sterkeste medvirkende aarsaker til at Internationalens fiender seiret i socialistpartiet i Italien og derved hindret samling av de revolutionære kræfter i Italien. Det fortjener at bemerkes, at de elementer som seiret i socialistpartiet og som nu behersker partiets hovedorgan «Avanti» nyter Mussolinis beskyttelse, mens det kommunistiske parti og dets presse undertrykkes.

Angaaende den norske partistrids virkninger i Frankrike og Italien henvises forøvrig til referatene av Levys og Rakoscis indlæg paa eksekutivmøtet.

Som det fremgaaer av resolutionen i det norske spørsmål har eksekutivkomiteen gjort store indrømmelser med hensyn til den praktiske anvendelse av *Internationalens statutter* i Norge. Men det kan allerede nu ansees bragt paa det rene at enhver *ændring* av statuttene i den retning Kristianiaforslaget kræver ligger utenfor mulighetens grænser. Alle Internationalens sektioner med undtagelse av den svenske avviser Kristianiaforslaget, de organisationsprinsipper dette forslag indeholder er i strid med det syn kommunistene erhvervet ved sine egne erfaringer gjennom utallige kampe. Internationalen maatte derfor handle i strid med det store flertals opfatning, hvis den vilde godkjende Kristianiaforslaget.

En av de viktigste beslutninger som blev fattet paa det utvidede eksekutivmøte, var beslutningen om at Internationalens avdelinger herefter skal agitere for parolen *arbeider- og bonderegjering*. Imidlertid blev der ogsaa i dette spørsmål for Det norske Arbeiderparti gjort en indrømmelse til flertalsretningen. Partiet som saadant kan vente med at opta parolen, indtil den har været behandlet paa førstkommande landsmøte.

Det bør oplyses at paa det utvidede eksekutivmøte var flertallet i den norske delegation alene om at hævde *principielle* indvendinger mot parolen arbeider- og bonderegjering. Mindretallet i delegationen er av den mening, at parolen er en revolutionær parole, som — fremlagt paa den rette maate — vil bli forstått og mottatt med begeistring av de norske arbeidere, bønder og fiskere, og at parolen snarest mulig bør bli godkjendt ogsaa av Det norske Arbeiderparti.

Resolutionen i *religionsspørsmålet*, som blev vedtatt i anledning visse tendenser indenfor ledende kredser i det svenske parti, er i fuld overensstemmelse med den holdning Det norske Arbeiderparti har indtatt i dette spørsmål. Partiets program og hele vor praksis har hat som rettesnor den historiske materialisme. Det har selvfølgelig ikke kunnet undgaaes at partiet har skræmt fra sig mange religiøse mennesker, som efter sin sociale og økonomiske stilling naturlig sogner til vort parti. Man bør regne med at partiets og Internationalens fiender vil søke at utnytte ogsaa eksekutivkomiteens resolution i sin skræmmeagitasjon. Men om nogen av *den grund tar*

avstand fra resolutionen, vil det være det mest foragtelige av al opportunisme, en opportunisme som vil tære paa partiets moralske rygrad og gjøre partiet til et ynkelig stemme-fiskeparti.

I *fagforeningsspørsmålet* har eksekutivkomiteen godkjendt det standpunkt som har været hævdet av centralstyrets mindretal. Foruten til resolutionen i norske spørsmål kan vi henvisе til den tale som kamerat Lossovsky holdt. Han uttalte bl. a.:

«I Norge har man uten noget resultat i tre aar bevæget sig om spørsmålet tilslutning til Den røde faglige Internationale. Vi har i temmelig lang tid været av den mening, at de norske kamerater i det væsentlige var enige med os, og at de utsatte den formelle tilslutning bare av rent taktiske grunde. Men det synes ikke at være saa. De har forlatt Amsterdam, men til det forestaaende møte av generalraadet for R.F.I. vil de ikke engang sende en repræsentant til information. Dette betyr at Det norske Arbeiderparti utvikler sig bakover.

Vi har den største omsorg for enheten.

Da tilhængerne av Den røde faglige Internationale i Holland ved uravstemning fik 7500 og motstanderne 6400 stemmer, tilraadet vi det hollandske sekretariat ikke at slutte sig til for at undgaa organisationens spaltning. Men vilde den norske fagorganisationsenhet være kommet i fare om der nu hadde været tilstede i Moskva en delegeret fra den norske fagorganisation? Det maa bestemt erklæres at Det norske Arbeiderparti har begaaet en stor feil, naar det ikke har arbeidet systematisk for Den røde faglige Internationale.»

I spørsmålet *om omorganiseringen* av Det norske Arbeiderparti vil Internationalen likesaa litet nu som før gripe ind med *direktiver*, naar bare kravet om individuelt medlemskap opfyldes. Av eksekutivkomiteens beslutning fremgaar det imidlertid, at organisationsforslaget fra centralstyrets mindretal, som bygger paa den geografiske inndeling, er det forslag som stemmer med Internationalens omorganisationsprinsipper.

I anledning av et krav som blev reist av det svenske parti om at *ungdomsbevægelsen* ikke maa optræde som «fraktion» i strids-spørsmål mellem Internationalen og de nationale partier, blev det vedtat en resolution som slaar fast Ungdomsforbundets selvsagte ret til at kjæmpe for Internationalen.

Om *fascismen* holdt Clara Zetkin et foredrag, hvori hun særlig dvælte ved de taktiske problemer som det kommunistiske parti maa løse, dersom det skal kunne møte de fascistiske farer. Hun kom herunder ind paa bl. a. parolen om arbeider- og bonderegjering. Forøvrig henvises til den resolution som blev vedtat.

I spørsmålet «*Mot Dag*» blev det vedtat en uttalelse som i første række appellerer til den gode vilje hos de partifæller i «*Mot Dag*» som indehar ledende stillinger i partiet. At «*Mot Dag*» er blit en utpræget fraktionsforening, er vel nu de fleste klar over. Intellektuelle og halvintellektuelle søker gjennom denne forening at øve en indflydelse paa partilivet, som de ikke kunde øve ved en

normal partivirksomhet. Dermed er «Mot Dag» blit et faremoment i partilivet, som man bør være paa vakt imot.

Under debatten om det norske spørsmål nævnte den svenske kamerat Fredrik Strøm faren for en *partisplittelse* i Norge. Han fremhævet at skjønt det svenske parti i sit politiske syn stod nærmere mindretallet end flertallet i Det norske Arbeiderparti, hadde den svenske partiledelse maattet yde flertallet en viss støtte for om mulig at hindre en splittelse. I den anledning avgav *Scheflo* paa vegne av mindretallet i den norske delegation en erklæring om, at indenfor den fraktion han tilhørte var det enighet om, selv om fraktionen vedblev at være i mindretal, vilde den allikevel ikke bryte med partiet. Paa vegne av flertallet i delegationen avgav Falk en erklæring som fremkaldte en samstemmig protest fra møtets deltagere.

Ewert, Tyskland, avgav paa vegne av en række delegationer følgende erklæring:

«Undertegnede delegationer tilbakeviser med harme den paastand som repræsentanten for den norske delegations flertal, kamerat Falk er fremkommet med, at den norske delegation ikke staar alene i sin opposition i Den kommunistiske Internationale, men at dens anskuelse deles av grupper inden alle sektioner. De undertegnede delegationer fordømmer denne kampmetode paa det alvorligste og ser i denne erklæring som ogsaa i den skjulte trusel om partisplittelsen en provokation, som paa den mest avgjorte maate vil bli tilbakevist av den norske arbeiderklasse.»

Hans erklæring var undertegnet av følgende lands delegationer:

Den tsjekoslovakiske, den østerrikske, den franske, den sydamerikanske, den italienske, den schweiziske, den finske, den sydafrikanske, den estniske, den litauiske, den spanske, den hollandsk-indiske, den indiske, den polske, den jugoslaviske, den bulgarske og tyske.

Ewert fortsætter: Vi tilbakeviser videre den paastand, at de opfatninger som flertallet for den norske delegation hævder, bør trænge ind i Den kommunistiske Internationales ledelse. Det vilde være at skru utviklingen tilbake. Vi er ogsaa av den opfatning, at flertallet av de norske arbeidere ikke deler denne opfatning.

Furubotn erklærte som formand i Ungdomsforbundet, at denne organisation ser som en av sine viktigste opgave at bevare Det norske Arbeiderpartis enhet og sikre partiets medlemsskap i Internationalen.

Delegationens mindretal ønsker tilslut at minde om den beslutning som blev fattet enstemmig av sidste landsmøte, om at Det norske Arbeiderparti loyalt vil gjennomføre alle Internationals beslutninger.

Delegationens bemerkninger.

Delegationen finder det nødvendig at føie nogen bemerkninger til den indberetning som er fremlagt av delegationens mindretal, *Scheflo* og *Furubotn*.

Scheflo og *Furubotn* refererer uten kommentar den protest som blev fremlagt av den tyske delegation og hvori det sies at Falk hadde truet med partisplittelse. De undlater at referere den uttalelse

som Ewert kritiserer og undlater ogsaa at referere den erklæring som Falk senere fremla. Dette tiltrods for at saavel Scheflo som Furubotn maa forutsættes at være fuldt opmerkssomme paa at Falk ikke har truet med partisplittelse og at Ewerts erklæring i denne henseende hviler paa en misforstaaelse.

Fremstillingen av begivenhetene i Italien er opsigtsvækkende i sin tendensiøse urigtighet. Der gjøres et forsøk paa at vælte ansvaret for at det italienske socialistparti forkastet samlingen med kommunistene over paa det norske partis flertal uten at der overhodet foreligger noget rimelig grundlag for en beskyldning av denne art.

Man kan til nød se bort fra beskyldningens barnagtighet. Førrende kommunister burde ha de elementæreste marxistiske grundsætninger paa det rene og burde vite at avgjørende begivenheter i et stort land ikke har sin aarsak i en uenighet indenfor Det norske Arbeiderparti. Hele resonnementet kaster et lys over den tankegang som vistnok mange gange har været bestemmende for enkelte norske partifællers stillingtagen. Den viser ogsaa med al ønskelig tydelighet hvilken forbrydelse det ansees for at være at rette nogensomhelst kritik mot Scheflos politiske taktik.

Alt dette kunde man se bort fra og allikevel fastholde den antagelse at der ialfald foreligger god tro. Imidlertid har eksekutivmøtet i den italienske resolution klart og uttømmende fremstillet aarsaken til at samlingen ikke kom istand som følger:

«For det første, den fascistiske terror, de ustraffede mord paa revolutionære arbeidere, de utaaelige arrestationer, og den ubegrænsede undertrykkelse og vilkaarlighet som hadde knækket motet hos flertallet av arbeiderne. Da de skarpeste angrep var rettet mot kommunistene, er det naturlig at de mindst modige av de socialistiske arbeidere undlot at slutte sig sammen med kommunistene.

For det andet: Høire fløi av socialistpartiet drog fordel av situationen og organiserte sig hurtig i en fraktion som systematisk arbeidet mot sammenslutning med kommunistene.

For det tredje: Den feilagtige taktik som blev anvendt av det kommunistiske partis centralstyre. Hypnotiseret av den tidligere konflikt med kamerat Serratis parti, og desuten lidende av yderliggaaende dogmatisme, var centralstyret ute av stand til at forstaa at forholdene i den italienske arbeiderbevægelse radikalt hadde ændret sig, og at en sammenslutning av alle revolutionære italienske arbeidere var et spørsmal om liv og død. Tiltrods for de forpligtelser som centralstyret hadde paatatt sig paa den fjerde verdenskongres, undlot de ikke alene at agitere for foreningen med det italienske socialistparti men underminerte og saboterte endog kongressens beslutninger.»

Sinovjevff og de øvrige talere angrep paa det skarpeste det italienske kommunistparti for dets holdning i den forløpne tid og la den væsentligste del av skylden for at samling ikke var kommet istand paa kommunistpartiets egen ledelse.

Centralstyrets stilling.

Centralstyret har i flere møter behandlet beretningen fra det utvidede eksekutivmøte. Slutbehandlingen blev foretat 1. august, da følgende forslag blev vedtat med 8 mot 5 stemmer:

«I anledning av delegationens beretning fra det utvidede eksekutivmøte uttaler centralstyret:

Den norske delegations flertal har optraadt i overensstemmelse med sidste landsmøtebeslutninger og i overensstemmelse med de instruktioner som centralstyret gav delegationen før eksekutivmøtets avholdelse.

Med hensyn til arbeider- og bonderegjeringsspørsmålet hadde centralstyret ikke paa forhaand anledning til at ta stilling, da indstilling ikke var utsendt, og om religionsspørsmålet visste man ikke engang at det skulde behandles. Centralstyret godkjenner paa disse punkter fuldt ut delegationens flertals holdning.»

Centralstyrets mindretal stemte for godkjendelse av delegationens mindretals holdning paa eksekutivmøtet.

Arbeider- og bonderegjeringsparolen.

Landsstyrets flertals forslag.

Det er en aabenbar forskjel mellem Internationalens parole om arbeider- og bonderegjering og den maaten, denne parolen er blit lancert paa i Norge.

Det er Internationalens hensigt at en arbeider- og bonderegjerings væsentligste opgave skal være at avvæbne borgerskapet, bevæbne arbeiderklassen og forberede arbeidernes og arbeiderbøndernes raadsdiktatur. Men samtidig advarer Internationalen for den nærliggende fare for at parolen skulde bli anvendt til styrkelse av de opportunistiske tendenser i partiene eller til parlamentarisk alliancopolitik.

De som har forsøkt at tilpasse parolen her i Norge har faldt for denne fare, idet de har fremhævet at veien til arbeider- og bonderegjeringen gaar gjennem manøvringen med de borgerlige partier.

Centralstyret er av den opfatning at Internationalens parole er av aktuell betydning, særlig i store dele av Tyskland, det mener ogsaa at parolen under en bestemt revolutionær situation vil kunne komme til at bli aktuell i Norge, og det ligger helt i linje med partiets arbeide at prøve at skape *forutsætninger* for en slik situation. Men centralstyret er ogsaa av den opfatning at agitationen for en arbeider- og bonderegjering som situationen og partiforholdene for tiden ligger an i Norge vil indvarsle en socialdemokratisk overvurdering av parlamentarismen, og der er fare for at utviklingen vil lede til den sedvanlige ministersocialisme. Centralstyret fraraader derfor paa det alvorligste at arbeider- og bonderegjeringsparolen for nærværende finder anvendelse i Norge. Da partiets kamp altid gaar ut paa at erobre den politiske saavelsom den økonomiske magt, er det klart at ogsaa arbeiderklassen maa tilstræbe overtagelse av regjeringsmagten. Men betingelsen for at en slik regjering kan være istand til at tjene det arbeidende folks interesser er at den kan støtte sig til reelle magtorganer, et sterkt, maalbevist, kommunistisk parti og sterke økonomiske organisationer blandt de arbeidende befolkningslag. En arbeider- og bonderegjering, som er et resultat av politiske parlamentariske forbindelser med borgerlige eller halvborgerlige partier fører til straamandskap for borgerskapet, og kan bli en sprængkile i arbeiderklassen istedenfor en svækkelse av borgerpartiene. Det agitations- og opplysningsarbeide som partiet hittil har drevet med gode resultater bør fortsættes og styrkes i den hensigt at øke forstaaelsen av og sympatien for kommunismen blandt land-

arbeidere, smaabønder og fiskere og saa langt det gjørlig er, samle disse befolkningslag i partiet.

Partiet vil altid optræ til fordel for det arbeidende folks interesser, uanset hvorvidt de befolkningslag det gjælder har sluttet sig til partiet eller ikke. Dette gjælder i like høi grad partiets parlamentariske politik som kommunistenes holdning med hensyn til kooperationen, smaabruker- og fiskerlag, og andre lignende organisationer.

I henhold hertil foreslaar landsstyrets flertal — Oscar Torp, Einar Gerhardsen, Martin Tranmæl, Edvard Bull, Thina Thorleifsen, Alfred Madsen, Harry Nilsen, Ole O. Lian, Magnus Johansen, Johan Bratvold, Ole Moen, Rudolf Kanestrøm, John Aalberg, Gitta Jønsson og Konrad Knudsen:

Parolen om arbeider- og bonderegjering kan ikke utstedes som aktuell politisk parole i Norge.

Mindretallets forslag.

Olav Schefflo, Kristian Kristensen, Emil Stang, Martin Strandli, Peder Furubotn, Ottar Lie, Eugene Olaussen, Joh. Skjelfjord, Ole Fremo, Ole Øisang, I. B. Aase, Gustav Sundby og Hjalmar Pedersen foreslaar:

Det norske Arbeiderparti slutter sig helt og fuldt til parolen om arbeider- og bonderegjering, som de betragter, ikke som et spørsmål om parlamentariske kompromisser, men et aktionsprogram for den politiske massebevægelse. Det som skiller arbeidere, fiskere og bønder, er ubetydelig mot de store fællesinteresser som burde binde dem sammen i kampen mot kapitalistklassen. At vinde bønderne og fiskerne for denne kamp er den største politiske opgave som nu paahviler Det norske Arbeiderparti. Vi maa følge den vei som Internationalen har pekt paa: gjennom enhetsfront og samlet kamp for fælles interesser, frem til revolutionær arbeider- og bonderegjering.

Centralstyret paalægges at vaake strengt over at arbeider- og bonderegjeringsparolen ikke blir misbrukt til opportunistisk politik av partiets representanter i stortinget. Centralstyret skal om nødvendig trekke tilbake tingsmænd som maatte føre opportunistisk politik.

Religionsresolutionen.

Flertallets forslag.

Eksekutivmøtet har vedtat en resolution, som paalægges førende kommunister at være ateister og paa en forsiktig maate propagandere ateisme. Motiveringen er, at ateisme er en nødvendig bestanddel av en kommunistisk verdensanskuelse, og at arbeidet for den proletariske revolution fremmes ved en ateistisk propaganda. Tankegangen er umarxistisk. Marx og hans nærmeste efterfølgere hævder, at hele samfundets overbygning, de religiøse anskuelser og insti-

tutioner ændres som en følge av, at produktionsforholdene og de økonomiske livsvilkaar ændres. Derimot mener de ikke at revolutionære resultater kan opnaaes ved ateistisk propaganda.

Arbejderklassen i en række land staar i denne tid oppe i alvorlige og tilspidsede sociale kampe. En samling av de brede masser av arbeidere og arbeiderbønder er under disse omstændigheder av væsentlig betydning. Den nye religionsparole er ikke aktuel og vil bidra til at avlede de brede befolkningslags interesser fra det kommunistiske parti og fra de væsentlige realiteter i den revolutionære klassekamp.

Partiet bør derfor ikke opta en ateistisk eller antireligiøs agitation. Derimot vil selvsagt partiet og alle kommunister som hittil bekjempe de religiøse fordomme og de religiøse organisationer og bevægelser som staar paa den borgerlige stats og kapitalismens grund, og som i realiteten er en hindring for og en fiende av arbeiderklassens sociale revolution.

Landsstyrets flertal, de samme 15, foreslaar derfor:

Det utvidede eksekutivkomitémøtes resolution om religionsspørmaalet kan ikke godtages.

Mindretallets forslag.

Mindretallet, de samme 13, undtat Øisang og Skjelfjord, foreslaar:

I anledning av eksekutivkomiteens resolution i religionsspørmaalet vil Det norske Arbeiderparti uttale: Herefter som hittil staar vort parti aapent for enhver ærlig og klassebevisst arbeider, uanset om han er religiøst interessert eller ikke. Men det sier sig selv, at vort parti herefter som hittil, og mere end hittil, maa virke blandt arbeiderne for en livsanskuelse som er fri for alle religiøse dogmer, fordomme og overleveringer. Dette, som er en selvsagt pligt for ethvert revolutionært parti, er det Internationalen forlanger i sin resolution om religionsspørmaalet.

Øisang og Skjelfjords forslag.

Eksekutivkomiteens religionsresolution bør ikke foranledige nogen konflikt mellem Internationalen og Det norske Arbeiderparti. Vi er ikke enige i parolen og mener at den vil skape et motsætningsforhold mellem de brede arbeiderlag og vort parti. Vi henstiller derfor til Internationalen at ta den op til ny behandling.

Stillingen til Den røde faglige Internationale.

Landsstyrets flertal, 15 medlemmer, foreslaar:

Flertallets forslag.

For at fagorganisationen saa effektivt som mulig kan virke for de brede arbeidermassers interesser og kan bli stillet i klassekampens tjeneste, er det en av partiets viktigste opgaver at støtte arbeidet

for at radikalisere og styrke fagbevægelsen med særlig sigte paa dens opbygning efter klassemæssige og produktionslinjer. Partimedlemmer i fagforeningene bør i spørsmål av principiel betydning optræde ensartet og i overensstemmelse med partiets grundsætninger. Betingelsen for at dette skal kunne ske er, at partiet selv vinder i indre enhet og øket organisationsmæssig styrke, og at samarbeidet med Landsorganisationen opretholdes og styrkes.

Landsorganisationen maa fortsætte samarbeidet med Den røde faglige Internationale og av yderste evne støtte kravet om at de russiske fagforbund optages i de internationale faglige organisationer. Dermed vil man bidra til at skape grundlag for international faglig enhet. Som forholdene ligger an indenfor fagorganisationen i Norge og under henvisning til at fagkongressen har besluttet at utrede spørsmålet om Landsorganisationens stilling til R. F. I., finder centralstyret for tiden ikke at kunne kræve at Landsorganisationen indmeldes i Den røde faglige Internationale.

Mindretallets forslag.

De fagorganiserte partimedlemmer paalægges at arbeide energisk indenfor sine fagorganisationer for tilslutning til Den røde faglige Internationale. For at dette arbeide ikke skal skade den faglige enhet, men tvertimot virke samlende, maa partiet — i stadig samarbeide med Den kommunistiske Internationale — nøie paase, at arbeidet drives klokt og planmessig.

Internationalens statutter.

Flertallets forslag.

Internationalen har som foreløbige indrømmelser i det væsentlige imøtekommet de krav som landsmøtebeslutningene stillet med hensyn til det organisationsmæssige forhold mellem Internationalen og det norske parti. Indrømmelsene gjælder dog bare indtil næste verdenskongres. De ændringer i Internationalens statutter som den norske delegation foreslog i overensstemmelse med landsmøtets beslutning blev nedvotert. Spørsmålet kommer derfor op paa næste verdenskongres.

I henhold hertil foreslaar landsstyrets flertal, 15 medlemmer:

Under henvisning til foranstaaende og sidste landsmøtes beslutning fremmes de nødvendige ændringsforslag til den 5. verdenskongres.

Mindretallets forslag.

Internationalen har som foreløbige indrømmelser i det væsentlige imøtekommet de krav som landsmøtebeslutningene stillet med hensyn til det organisationsmæssige forhold mellem Internationalen og det norske parti.

Indrømmelsene gjælder dog bare indtil næste verdenskongres. De ændringer i Internationalens statutter som flertallet i den norske delegation foreslog i overensstemmelse med landsmøtets beslutning, blev praktisk talt enstemmig nedvotert. Hensynet til partiets og Internationalens enhet og slagkraft staar for os som det avgjørende.

En del av partiets medlemmer og den overveiende del av deltagerne paa møtet i den utvidede eksekutivkomité synes imidlertid at ha den fuldstændig feilagtige opfatning, at den fraktion som fik flertal paa sidste landsmøte ønsker at bryte med Internationalen. Den partistrid som nu føres øker bitterheten og utdyper misforstaaelsene saavel indenfor partiet som i forhold til Internationalen. Her maa en ændring til. Tiden maner til offervilje. Ogsaa vilje til offer, naar der er spørsmal om at gi avkald paa at fremme særmeninger som flertallet indenfor Internationalen endnu ikke finder tjenlige til anvendelse. Hvad det nu gjælder er at samle alle partifæller for at løse de praktiske arbeidsopgaver.

Landsstyrets mindretal, 13 medlemmer, indbyr i henhold hertil landsmøtet til at fatte følgende beslutning:

De av den norske delegations flertal fremsatte forslag til ændringer i Internationalens statutter søkes ikke fremmet paa den 5. verdenskongres.

De dagsaktuelle krav.

Flertallets forslag.

Landsstyrets flertal — 14 medlemmer — foreslaar følgende som partiets dagsaktuelle krav:

Det norske Arbeiderparti, som repræsenterer arbeiderne, arbeiderbønderne og fiskerne, vil under henvisning til den foreliggende økonomiske situation stille følgende aktuelle *krav*:

I.

Det jevne produktive arbeide maa fremmes, og de arbeidsløse maa skaffes arbeide. Nydyrkning og bureisning er effektive midler hertil. For at gjøre arbeidet med den nydyrkede jord lønsomt, maa det sættes i forbindelse med kraftig utvikling av kommunikationene. Efterhvert som nye anlæg blir færdige maa ikke arbeidet paa stedet opgives, men nydyrkningsarbeidet i anlæggets naturlige opland fremmes i stor stil.

Rentebyrden maa lettes for arbeiderbønder og fiskere. Større jordeiendommer og skogarealer maa konfiskeres, og udyrket og daarlig dyrket jord maa det offentlige overta og overlate fortrinsvis til jordløse arbeidere, husmænd, bygselsmænd og saakaldte selveiere som har saa lite bruk at det er driftsmæssig ulønsomt.

Ved gjennomførelsen av denne jordreform betaler staten bare erstatning for værdier som skyldes eierens, hans foreldres og barns personlige arbeide.

II.

Statens inntægter skaffes nu i stor utstrækning tilveie ved toldbyrder og skatter som utarmer arbeiderklassen.

Vi kræver at skattepolitikken omlægges, at told paa livsfornödenheter avskaffes, og at statens kornmonopol ikke maa virke som brødfordyrende beskatningsmonopol. Den inntægt som er nødvendig for et forsvarlig livsophold maa bli skattefri.

Den ordinære statsskat maa forhøies for de større inntægter. Arveskatten maa økes og den ekstraordinære formueskat forhøies, saa den overensstemmende med sin oprindelige hensigt virker konfiskatorisk og socialt utjevne. Overklassens uforholdsmæssige store personlige forbruk maa sterkt progressivt beskattes.

Der maa indføres en progressiv eiendomsskat med hel skattefrihet for de mindre eiendommer og en værdistigningsskat som rammer al værdistigning som ikke skyldes ens eget arbeide eller anden direkte ydelse.

Statens og kommunenes gjæld maa avlastes, idet nødvendige offentlige indtægter skaffes tilveie ved beskatning av kapitalistklassen, ikke ved at laane av den.

III.

De sidste tiders bankmisligheter har vist nødvendigheten av at bankvæsenet bringes ind under samfundets herredømme, ikke bare for at hindre letsindige spekulationer med indskyternes midler, men først og fremst for at den nødvendige kredit i landet kan bli ydet til samfundsnyttig arbeide og efter samfundsmæssige behov.

Vi kræver derfor at der øieblikkelig oprettes et riksbankstyre bestaaende av sakkyndige og repræsentanter for arbeiderne, bøndernes og fiskernes organisationer. Dette styre maa ha ubetinget myndighet til at gripe ind, baade kontrollerende og regulerende, overfor alle landets banker.

Frivillig vil den herskende klasse ikke gaa med paa disse krav. De kan bare gennemføres ved at arbeidermassene selv, ledet av en fast og maalbevisst organisation, øver et saa sterkt tryk, økonomisk og politisk, at kravene tvinges igjennem.

Den vigtigste opgave er derfor at samle hele det arbeidende folk i og om arbeiderklassens organisationer. Fagbevægelsen maa styrkes og utvikles efter klassemæssige linjer. Al kraft maa sættes ind paa at faa organisert skogs- og landarbeiderne i tilslutning til fagbevægelsen. Arbeiderbøndernes og fiskernes økonomiske organisationer maa ydes al mulig støtte, og samvirket fremmes slik at det kan bli et virksomt middel i det arbeidende folks økonomiske kamp. Politisk maa arbeiderne og smaakaarsfolket samle sig om sit eget parti, Det norske Arbeiderparti. Av dets vekst og styrke avhænger for en væsentlig del arbeiderklassens samlede slagkraft og indflydelse.

Det norske Arbeiderparti opfordrer arbeiderne, arbeiderbønderne og fiskerne rundt omkring i landet til under partiets ledelse at samle sig i møter og distriktskonferanser for at skape en kraftig opinion og gi kravene ettertryk. En slik samling av de brede arbeidermasser om bestemte krav er ogsaa det bedste vern mot kontraprevolutionære eller fascistiske anslag.

Mindretallet, 8 medlemmer, stemmer for flertallets krav, men foreslaar en anden indledning og slutning.

Mindretallets forslag til indledning.

Aarets tarifrevision er nu paa det nærmeste tilendebragt. Som et hovedresultat kan det slaaes fast at arbejdskjøpernes stort anlagte og vel forberedte offensiv i 1922 paa det nærmeste er stanset. Men den pause som nu er indtraadt vil imidlertid bli av kort varighet. Det er bare en vaabenstilstand. Arbeiderne vet ogsaa at deres livsvilkaar ikke bare bestemmes av lønningene, men av de økonomiske tilstande i det hele. Og disse viser intet tegn til bedring. Tvertimot Prisen paa livsfornødenhetene har tendens til at stige, likesom ogsaa arbeidsløsheten er begyndt at vokse og utvilsomt vil fortsætte at vokse i de nærmeste maaneder. Vinteren staar for døren og det blir efter alt at dømme en haard vinter for den norske arbeiderklasse. Staten og kommunen inddrar efterhvert bevilgningene til bekjæmpelse av arbeidsløsheten. For at møte den misnøie forholdene skaper blandt arbeiderne, organiserer kapitalistklassen væbnede kamporganisationer til at slaa arbeiderne ned.

Under henvisning til den økonomiske og politiske situation erklærer Det norske Arbeiderparti at ville kjæmpe for gjennomførelsen av følgende krav.

Slutning.

Forutsætningen for at disse krav skal kunne gjennomføres er at det arbeidende folk samler alle sine kræfter til fælles aktion. Vi opfordrer først og fremst alle klassebevisste arbeidere, som er enig i de kommunistiske principper, til at slutte sig til Det norske Arbeiderparti. Et stort og sterkt kommunistisk parti er den første betingelse for arbeiderklassens seier. Fagbevægelsen maa styrkes og utvikles til en ren klasseorganisation, omfattende alle lønsarbeidere. Al kraft maa sættes ind paa at faa organisert skogs- og landarbeiderne i tilslutning til fagbevægelsen. Men ikke bare lønsarbeiderne maa samles paa et fælles økonomisk interessegrundlag, ogsaa arbeiderbønder og fiskere maa slutte sig sammen i sterke handledygtige økonomiske organisationer.

Overfor den stadig voksende reaktionære bevægelse og den fascistiske fare kan arbeiderne ikke nøie sig med bare en organisatorisk styrkelse av partiet og fagbevægelsen. Partiet maa sætte alt ind paa at samle alle organisationer som representerer det arbeidende folk til en fælles maalbevisst optræden mot den fælles fiende, kapitalistklassen. Partiet maa derfor ta initiativet til avholdelse av distriktskonferanser hvor representanter fra forskjellige organisationer, faglige og politiske, kan komme sammen til fælles drøftelse. Disse konferanser maa ha til formaal at skape en voksende folkeopinion for arbeiderklassens krav, en opinion som fører til en stor almindelig arbeiderkongres, omfattende hele det arbeidende norske folk.

Erfaringene har vist at hverken love eller tariffen kan beskytte arbeiderne, hvis ikke arbeiderne har magtorganer paa arbeidsplassen som kan tvinge igjennem lovenes og tariffenes overholdelse. Mindstelønsloven for funksjonærene er i stor utstrækning blit illusorisk fordi funksjonærene mangler enhver organisationsmessig be-

skyttelse. Ogsaa fagorganisationens tariffer blir omgaat paa forskjellig vis. Alt dette viser nødvendigheten av at skape organer paa arbeidspladsen som til enhver tid kan gripe ind til forsvar for arbeidernes interesser. Paa denne maate vil arbeiderne øke sin indflydelse paa arbeidspladsen og dygtiggjøre sig til erobringen av den økonomiske og politiske magt. De organisationsmæssige nydannelser paa arbeidspladsen vil ogsaa bli grundlaget for det arbeidervern som skal beskytte arbeiderklassen mot fascistenes og reaktionens overfald.

Det norske Arbeiderparti vil sette alt ind paa at løse disse opgaver med støtte av arbeiderklassens revolutionære verdensparti — Den kommunistiske Internationale.

Retningslinjer for partiets politik.

Landsstyrets flertal — Oscar Torp, Einar Gerhardsen, Martin Tranmæl, Edv. Bull, Thina Thorleifsen, Alfred Madsen, Harry Nilsen, Knut Eng, Magnus Johansen, Johan Bratvold, Ole Moen, Johan Skjelfjord, Rudolf Kanestrøm, John Aalberg, Gitta Jønsson, Ole Øisang, Konrad Knudsen og Sverre Hjertholm godkjenner i princippet nedenstaaende forslag til retningslinjer for partiets politik. Det skal ikke offentligjøres, men behandles av partiets avdelinger og forelægges neste landsstyremøte og landsmøtet:

I den revolutionære tid som vi nu gaar imøte anser Det norske Arbeiderparti det som sin pligt at forsøke at samle de norske arbeidere om de nærmestliggende opgaver. Disse opgaver er ikke nye og ikke ukjendte, men i den sidste tid synes det revolutionære arbeide at være ifærd med at træ i bakgrunden og forlates med det resultat at arbeiderklassen splittes og magtstjæles. Det norske Arbeiderparti ønsker at fremlægge for alle norske arbeidere sit syn paa de opgaver som forestaar.

I

Gjennomførelsen av en arbeiderrevolution er Det norske Arbeiderpartis viktigste opgave. Betingelsen for at revolutionen skal kunne gjennomføres er at det arbeidende folk skaper økonomiske organisationer som er skikket til at overta og lede bedrifts- og omsætningslivet og at arbeiderne er saa godt forberedt, saavel organisationsmessig, som militært, at kuppforsøk fra bevæbnede hvitegarder kan forhindres eller slaaes tilbake.

Det revolutionære opbygningsarbeide som blev paabegyndt i tiden umiddelbart efter krigen, men som senere er skjøvet i bakgrunden, maa gjenoptas med øket kraft.

Det norske Arbeiderparti vil av ytterste evne beskytte det arbeidende folks interesser indenfor rammen av det borgerlige samfund. Fagorganisationen og det arbeidende folks øvrige økonomiske organisationer, som kooperationen, smaabruker og fiskerlag o. l. er de værdifuldeste redskaper i løsningen av denne opgave, men ogsaa arbeiderpartiets representasjon i Storting og kommunestyre og ellers i statsapparatet er av stor betydning. De resultater som kan oppnaes ved hjelp av disse organer ligger imidlertid indenfor grænsen av det nu bestaaende samfund og kan ikke overskride dette samfunds ydeevne. Fra et kommunistisk synspunkt er fagorganisationens del-

tagelse i det revolutionære opbygningsarbeide, dens viktigste opgave, men for at løse denne opgave maa den samarbeide med andre organisationer som direkte tar sigte paa revolutionens gjennomførelse.

II.

I den økonomiske krise som i alle land har skapt de største vanskeligheter for arbeiderklassen og dens organisationer er arbeiderbeskyttelsen paa arbeidspladsen blit den opgave som bedriftsraadene væsentlig har beskjøftet sig med.

Det er fagorganisationens opgave at beskytte arbeidernes interesser indenfor rammen av det nuværende økonomiske system. For bedriftsraadene er dette en underordnet opgave, og der er en viss fare tilstede for, at bedriftsraadene ved at samle arbeidernes interesser væsentlig om de bedriftsmæssige reformer, kan utvikle sig til at bli støttepunkter for det nuværende økonomiske system og kan virke til at forlænge dets bestaaen istedetfor at paaskynde dets fald.

Det maa derfor være en av Det norske Arbeiderpartis oppgaver i den nærmestliggende tid sammen med fagorganisationen at danne og utvikle bedriftsraad av arbeiderne og de tekniske og merkantilt kyndige funktionærer forat de indenfor bedriften kan skaffe sig mest mulig innsikt i bedriftenes og produktionenes stilling, og der-ved vinde evne og vilje til at overta magten i og ledelsen av bedriftene. Slike revolutionære bedriftsraad maa først og fremst skapes ved det offentlige og ved de *store* privatkapitalistiske bedrifter.

Ved at arbeiderne dygtiggjør sig til at overta ledelsen, og søker at utvikle de dertil skikkede organer, oppfyldes en av de væsentlige forutsetninger for arbeiderklassens overtagelse av samfundsmagten.

III.

Al erfaring baade i Norge og andre land viser at magthaverne ikke betænker sig paa at anvende landets militærmagt eller bevæbnede hvitegarder for i en kritisk tid at slaa ned og tilintetgjøre arbeideres organisationer. Foreningene oppløses, pressen og forsamlingslokalene beslaglægges. Arbeidernes ledere og tillidsmænd fængsles. Vi har grove eksempler paa militær klasseundertrykkelse fra Italien, Finland, Ungarn, Amerika og mange andre land. Her hjemme viser erfaringene fra storstreiken og andre konflikter at heller ikke her er en militær undertrykkelse av arbeiderklassen langt borte, og den agitation som i den senere tid er ført fra borgerlig hold taler ogsaa sit tydelige sprog.

Denne fare for voldsundertrykkelse maa arbeiderklassen først og fremst møte ved at styrke sine organisationer, men dernæst ogsaa ved at bevæbne sig. Denne bevæbning kan ikke gjennomføres som en isolert politisk foranstaltning. Arbeiderklassens bevæbning maa finde sted i sammenheng med det økonomiske opbygningsarbeide. Jo bedre arbeiderklassen er organisert saavel økonomisk som militært, desto lempeligere vil den revolutionære overgangstid fortone

sig. Arbeiderklassens bevæbning tar ikke sigte paa at fremkalde borgerkrig, men paa at hindre den og mildne den.

Situationen minder om venstres kamptid. Den skytterbevægelse venstre reiste hadde ikke til hensigt at fremkalde krig eller borgerkrig. Den tok sikte paa at hævde landets interesser, paa at verne folket mot den bevæbnede reaksjon som skjulte sig bak officersvæsenet og det fædrelandsfiendtlige høireparti.

Skytterlagene — folkebevæbningssamlagene — som de oprindeligg het — bidrog til en fredelig løsning av unionsstriden og hindret voldsangrep mot folket. Arbeidernes bevæbning har en lignende oppgave i de sociale kampe som forestaar. Den skal hindre voldsangrep og borgerkrig og kommer det allikevel til væbnet kamp mellem folket og magthaverne saa vil arbeidernes kampberedthet, økonomisk, organisationsmessig og militært bidra til at folket gaar seierrikt ut av kampen.

Omorganiseringen.

Centralstyret har tidligere omsendt foreløbig forslag til omorganisering av partiet. Oversigt over behandlingen av spørsmålet og resultatet av registreringen vil bli forelagt landsmøtet.

Landsstyret vil utarbeide forslag om omorganiseringen og forelægge landsmøtet.

Kommunalkontor.

Landsstyret besluttet enstemmig:

Spørsmålet om ansættelse av kommunesekretær eller kommunalkonsulent forelægges landsmøtet. Landsstyret vil fremkomme med indstilling paa landsmøtet.

Partidiskussionen.

Suspensionen av K. O. Thornæs og Jeanette Olsen.

Landsstyrets flertal, 15 medlemmer, vedtok følgende:

I.

Centralstyrets beslutning om suspension av K. O. Thornæs og Jeanette Olsen godkjendes.

Beslutningen forelægges landsmøtet til prøvelse.

II.

I anledning av den partistrid som har paagaat og paagaar vil landsstyret uttale:

Det paalægges partifæller at føre diskussionen om partispørsmål paa en saklig maate og i en kameratslig tone. Mistænkeliggjørelser og forsøk paa at sette mindreværdighetens stempel paa partifæller, maa fordømmes paa det skarpeste.

Centralstyret har ikke bare ret, men pligt til at gripe ind overfor partifæller som utslynger ugrundede beskyldninger mot medlemmer eller partiinstitutioner.

Landsstyret vil opfordre partipressen til at begrænse partidiskussionen i sine spalter, saaledes at denne ikke tar en saa bred

plads, at den skader det praktiske partiarbejde og kampen for de utadvendte partiopgaver. Partidiskussionen bør mest mulig føres indenfor organisationens ramme. I alle tilfælder maa det ansees utilbørlig at trække frem partistridsspørsmaal paa offentlige møter.

Naar der optages diskussion om spørsmaal som der er meningsforskjel om, bør det saavel i pressen som paa partimøter være magtpaaliggende at la de forskjellige opfatninger komme til orde. Bare paa den maate kan medlemmene sættes istand til at gjøre sig op en personlig begrundet mening, og saaledes kunne træffe de valg som partiet er tjent med.

Mindretallet, 13 medlemmer, stemte for følgende:

Landsstyret vil uttale sin skarpeste misbilligelse over den personlige maate, hvorpaa partistriden har været drevet, saavel fra flertalsfolks som fra mindretalsfolks side, og paalægger alle partifæller herefter at gaa til en uomtvistelig ændring i baade den mundtlige og skriftlige debatmaate.

For at søke frembragt en forsoning mellem de stridende fraktioner og saaledes opnaa den nødvendige arbeidsro, som partiet nu saa haardt trenger under sin kamp mot arbeiderklassens fiender, vil landsstyret slaa en strek over de misgrep som i denne sak som hittil er gjort fra begge sider.

Man ophæver derfor suspensionen av Jeanette Olsen og redaktør Thornæs.